

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Інститут філології
Кафедра історії української літератури та шевченкознавства

ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ІСПИТУ ДО АСПРАНТУРИ

з історії української літератури

спеціальність – 10.01.01. – українська література

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою
філологічного факультету
протокол № 9
від 23 квітня 2012 року

Київ – 2012

Вступні зауваги

Програма вступних іспитів до аспірантури, створена кафедрою історії української літератури і шевченкознавства, побудована з урахуванням попереднього засвоєння вступником до аспірантури повного обсягу програм трьох нормативних курсів: нормативного курсу «Давня українська література», «Історія української літератури кінця XVIII ст. – до 60-х рр. XIX ст.», «Історія української літератури другої половини XIX століття», а також низка спецкурсів та спецсемініарів, підготовлених кафедрою історії української літератури і шевченкознавства, головними з яких є: «Парадигмальні якості розвитку історії української літератури першої половини XIX століття», «Індивідуалізація художнього осмислення України другої половини XIX століття», «Еволюція літературних образів у книжності доби Середньовіччя (XI – перша половина XII століття)», «Культурно-історичні епохи», «Полемістика в українській книжній літературі», «Наукове шевченкознавство», «Романтизм Тараса Шевченка», «Українська романтична проза», «Історія українського мистецтва», «Проза Шевченка». Це також і спецсемініари: «Семантика образно-символічної системи твору», «Романтизм Тараса Шевченка і загальноєвропейський історичний контекст».

Вступний іспит з історії української літератури проводиться усно, за іспит виставляються оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», при цьому враховується рівень володіння необхідним, означеним програмою нормативних курсів, обсягом знань, що включають також і рівень володіння знаннями про стан вивчення тієї чи іншої проблеми нашим літературознавством.

Вступник до аспірантури представляє наукову доповідь (реферат) обсягом не менше друкованого аркуша (шрифт 10 кеглів). Постановка проблеми у науковій доповіді має вирізнятися актуальністю, науковою

доцільністю і чіткістю; засадничі положення реферату також повинні відповідати цій вимозі. В рефераті вступник викладає найважливіші, концептуальні положення свого дослідження, концептуальні положення свого дослідження, що включають елемент новаторства – наукового внеску дослідника в обрану для вивчення проблему. Наукова доповідь (реферат) передбачає і вияв володіння автором належного арсеналу історико-літературних й літературознавчих проблем у цілому, володінням знань про найновіші праці в обраній для дослідження галузі.

Оформлення наукової доповіді має відповідати сучасним вимогам у викладі основних засад дослідження, і в оформленні літератури до теми; воно повинне містити і бібліографію праць до роботи.

У науковій доповіді також може бути враховано і висвітлено, наскільки досліджувана проблема здобулася на апробацію (бодай часткову) у відповідних науково-літературних збірниках та журналах.

Література від давнини до XIX століття

1. Зміст поняття «давня українська література». Методологічні проблеми вивчення. Наукова література з проблеми.
2. Проблема періодизації давньої української літератури. Вчення про культурно-історичні епохи. Наукова література.
3. Література високого Середньовіччя (Київської Русі), сучасний стан вивчення.
4. «Слово про Закон і Благодать» Іларіона Київського, його художнє й ідеологічне значення для наступного розвитку ораторсько-проповідницької прози. Сучасний стан вивчення.
5. «Повість временних літ» як своєрідна хрестоматія літератури Київської Русі. Сучасний стан вивчення пам'ятки.
6. «Слово о полку Ігоревім» - найдавніша пам'ятка літератури доби Середньовіччя. Сучасний стан вивчення.
7. Література українського Ренесансу. Ново латинські поети і прозаїки ХУ – ХУІ ст. Сучасний стан вивчення.
8. Культурно-історична епоха Бароко. Сучасний стан вивчення.
9. Козацьке літописання, наукова література про нього.
10. Героїчні поезії епохи Бароко. Сучасний стан вивчення.
11. Іван Величковський – модерніст ХУІІ ст. Наукові дослідження про поета.
12. Феофан Прокопович в українсько-російському контексті. Сучасний стан вивчення.
13. Митрофан Довгалевський, його поетика «Сад поетичний» та драматична спадщина.
14. Григорій Сковорода – «Сад божественних пісень» і «Байки Харківські». Проблема новаторства і барокові традиції.
15. Філософська спадщина Г.Сковороди. Наукові дослідження про філософську спадщину мислителя.

Література кінця ХУІІ – 60-х рр. ХІХ століття

1. Цінність рецепції класичної традиції в новій українській літературі.
2. Тематичне і жанрове сполучення української літератури першої половини ХІХ ст. із західноєвропейською літературою.
3. Новизна поняття етносу в творчості Івана Котляревського.
4. Одностильовість та одножанровість української літератури перших десятиліть першої половини ХІХ ст.
5. Фольклорні мотиви та етнографічні реалії у байках українських авторів першої половини ХІХ ст.
6. Манера освоєння життєвого матеріалу в прозових творах Є.Гребінки.
7. У пошуках жанру: український прозаїк Григорій Квітка-Основ'яненко.
8. Морально-дидактичний концепт історичної белетристики М.Костомарова.
9. Поема-роман М.Гоголя «Мертві душі» - як обвинувачу вальний і естетичний мистецькі чинники.
10. Ідейно-естетичні концепції П.Куліша та їх трансформація у власних творах.
11. Жанр історичного роману в епічній прозі П.Куліша. Стан вивчення проблеми.
12. Тема минулого як національного спадку в творчості поетів-романтиків до шевченківської пори.
13. Образи природи як символи душевного стану в ліриці українських поетів першої половини ХІХ ст.
14. Літератури доби національного пробудження. Поетичний доробок «Руської трійці».
15. Характер історизму в поемах Т.Шевченка раннього періоду.
16. Т.Шевченко – поет на засланні. Образно-жанрова модель творчості.

17. Поетичне новаторство Т. Шевченка.
18. Сучасне шевченкознавство: формування нового дискурсу.
19. Жанрова й стильова диференціація української прози 50-60 рр. XIX ст.
20. Особливості стильової манери Марка Вовчка.

Література другої половини XIX століття

1. Українська проза другої половини XIX століття. Загальні тенденції розвитку. Майстри великої епічної форми.
2. Проза Бориса Грінченка. Жанрова своєрідність.
3. Історико-романтична проза Михайла Старицького. Художня своєрідність творення образної системи.
4. Пошуки нових засобів художньої виразності в творчості західноукраїнських прозаїків (О. Маковей, Н. Кобринська, М. Павлик).
5. Філософсько-гуманістичний пафос поеми Івана Франка («Іван Вишенський», «Похорон», «Мойсей»).
6. Збірки Івана Франка «З вершин і низин» та «Зів'яле листя».
7. Загальні тенденції розвитку української поезії другої половини XIX століття. Розширення жанрово-стильового діапазону.
8. Поезія Павла Грабовського.
9. Володимир Самійленко – поет-лірик, сатирик і перекладач.
10. «Театр корифеїв» і його роль у становленні українського театру.
11. Драматургія Марка Кропивницького.
12. Драматургія Михайла Старицького.
13. Драматургія Івана Франка.
14. Українська драматургія в оцінці Івана Франка.
15. Іван Карпенко-Карий як реформатор української драми.